

El 'best-seller' d'un mossèn

Mossèn Ballarín, des de Queralt, on va ser desterrat pel cardenal Tarancón, ha escalat el ranking editorial amb vuit edicions de *Mossèn Tronxo*.

Des del balcó de la casa on para quan va a Barcelona es mira el jardí hi recorda el faig de Queralt. És en aquest moment quan és més fàcil de creure que darrere d'aquest home de setanta anys, que no aparenta ni de bon tros, xerraire pels descosits, hi pot haver un tímid que s'atabala quan va a ciutat, tal com ell afirma.

De la quinta del biberó, té la fusta dels d'abans de la guerra. Va anar al front sabent que tot estava perdut, però que calia ser-hi. I es va trobar que el van fer dibuixar i que fins i tot podia ballar amb la Mary Sampere. A l'últim moment, però, va viure la guerra. Volia ser arquitecte i va acabar fent-se capellà. Després va venir el seminari de Solsona. Més tard l'exili de Queralt.

A Queralt ha disfrutat d'una talaia privilegiada per conèixer el país i la seva gent. Amant de la gresca i del silenci és amic de molts i crea devocions diverses i variades. Pujol i Maragall són dos dels seus íntims, però la llista és molt més llarga.

—*¿Com s'ho fa per ser l'home que costa més de localitzar de tot Catalunya?*

—No ho sóc pas.

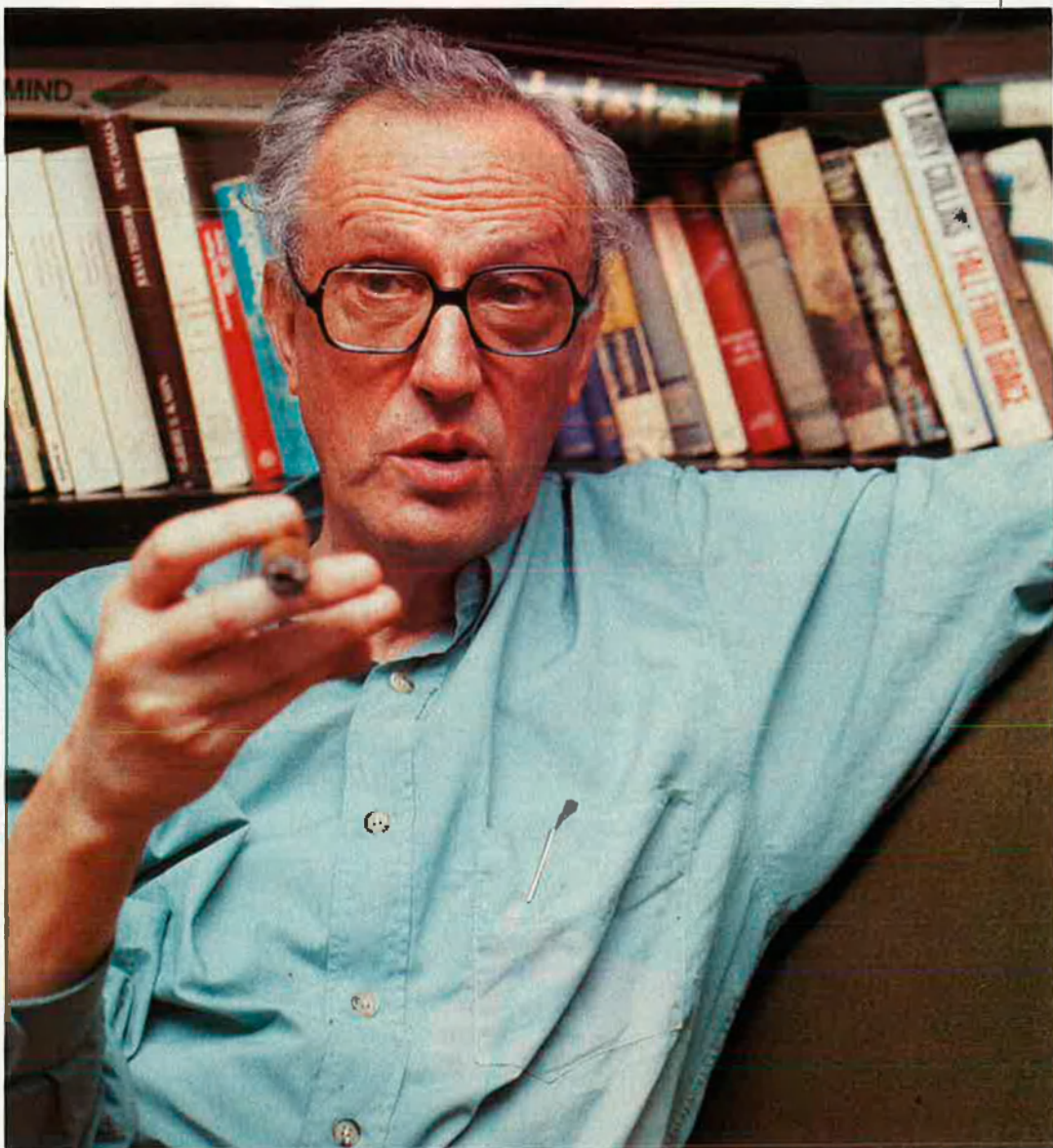
—*Ho he pogut comprovar a l'hora de concertar l'entrevista.*

—El que passa és que tinc un telèfon...

—*Que el despenja...*

—No. Millor. Va caure un llamp. Divina Providència. Jo puc trucar però a mi no em canta. El timbre no funciona i en canvi fa senyal. Va caure un llamp.

—*¿Es pensava que Mossèn*

Tronxo seria un best-seller?

—No. Sóc un autor sense èxits. D'uns resultats modestos i, tampoc, no buscats. No m'he sentit mai això que en podríem dir un escriptor. Sóc un capellà que faig de capellà i com una prolongació més d'aquesta feina, escric. Si no hagués estat capellà segurament no escriuria. No se m'hauria acudit mai fer-ho.

Mossèn Tronxo el vaig escriure com un *divertimento*.

—*¿Vet-ho-aquí! ¿Què vols fer!*

—*¿Quin és el seu públic?*

—Quan has fet un llibre ja no hi penses més. Penses en els que faràs. Quedar-te mirant l'èxit d'un llibre és com quedar-te mirant el melic, que és una de les coses més poc higièniques que és pot fer. No em miro el ranking perquè

em sentiria cavall de carreteres. ¡Viu tranquil i no t'amoïnïs! De totes maneres anar primer fa molta gràcia. No fem bromes.

En primer lloc perquè un és un tifa i li agrada quedar bé. Però, després, hi ha una cosa, que penso que s'ha de dir. És curiós que en aquesta cultura catalana en la qual el fet religiós està tan marginat i les

"Però el problema és que hem passat tants anys sense alenar lliurement que el que ens costa és viure. Tenim les mesquineses, les bestieses del poble que no sap viure. Aquí hi ha el mal".

publicacions religioses, que són moltes, estan tan oblidades, dins la llista de llibres de literatura catalana s'hi posi enmig un llibre d'un capellà parlant de capellans.

—*¿Sorprès?*

—Penso que hi ha una certa explicació. Dins el tipus eclesiàstic, aquest és el més de debó. Jo no conec l'estructura del clergat valencià,

però el nostre clergat sense dir-s'ho, que és la manera més profunda de ser-ho, ha estat radicalment fidel a la terra. I no d'una manera política, sinó com un és fidel a l'alzina del pati de casa, o al cirerer. A la història de cada família, o sinó en el subconscient històric de cadascú hi ha un rector d'aquests.

—*Però el llibre no és gens*

fàcil de llegir

—I tant que ho és. *¿Perquè dius que no?*

—*Per exemple, pel lèxic.*

—Déu et guard de fer una valoració d'allò que escrius. Només pots dir que no en saps més i que ja has arribat on podies arribar. M'has parlat del llibre i t'he parlat així, fent una mica de gresca, que em penso que és el que cal. Però si em preguntes si hi ha una cosa de la qual estic segur i cofat seria del lèxic. I és perquè m'hi he esforçat. El rector del Tronxo parla així.

—*Però és una barreja de moltes variants.*

—El fons és el meu català del Vallès, de l'àvia de Girona i de l'altra àvia de Sallent. Després hi ha totes les variants del Berguedà, del Solsonès i de la Segarra. Al seminari sentia tota aquesta parla. El que té més gràcia són les formes sintàctiques.

—*¿No han sortit crítiques del seu llibre?*

—Van sortir entrevistes.

—*¿Vol dir que els crítics no s'hi veuen amb cor?*

—Jo no sóc un personatge perquè els crítics parlin de mí. Sóc massa heterodox. Jo escriuré un llibre que els doctes en facin massa càbala.

—*Vostè crea moltes devocions. Devocions diverses que van des d'en Pasqual Maragall a Jordi Pujol.*

—Perquè els he conegut a tots dos quan anaven amb pantalons curts.

—*Tots dos són militants Ballarínistes.*

—No ho crec. Hi ha una gran amistat amb tots dos. Més aviat amb en Maragall per

qüestions familiars. Molt viva amb la família Pujol.

—*Si els hagués de definir, ¿què en diria? Comencem pel president Pujol.*

—No faré un judici polític. En Pujol té la immensa virtut catalana de ser llest i no semblar-ho. És llest i no ho sembla, fins a l'extrem que a vegades sembla *tonto*. Això l'ha ajudat molt perquè ningú en va fer cas d'ell quan va començar a fer política.

—*Vostè ho veia venir.*

—No m'he plantejat mai les coses en termes polítics, però veia que en Pujol de mica en mica anava guanyant terreny, s'anava fent un espai polític on hi havia un desert.

—*¿I de l'alcalde Maragall?*

—En Maragall és un altre món. És d'un món universitari i intel·lectual. El seu pare és d'una gran talla intel·lectual i la seva mare també. A casa seva hi havia un món cultural molt bònic, molt respectuós i molt senyor —en el bon sentit de la paraula. En Pasqual era un xicot molt llest i un estudiant brillant. A través d'un personatge importantíssim de la política catalana, un socialista que avui dia ningú en fa cas, que és l'Urenda, actual governador de Lleida, va entrar a la política. A l'Urenda el PSC li hauria de fer un monument. Ara el tenen allà, arraconat. En Pasqual Maragall l'amistat amb l'Urenda no l'ha negada mai, ni en Xavier Rubert, ni en Serra, tampoc.

—*A vostè també l'ha unit una amistat molt forta amb en Raimon Galí.*

—Jo vaig tractar tota aquesta gent perquè era capellà i no em ficava mai en política i

sabien que no trairia mai ningú. Encara que no fossin creients sabien que em podien explicar les coses. Jo estaria al seu costat, no les esbombaria, ni tampoc m'aprofitaria per pujar perquè ja sabien que jo no en volia saber res. La meua neutralitat me l'han respectat tots. A hores d'ara cap d'aquests sap a qui voto.

—*Però vostè els coneix a tots.*

—Hi ha escalonades quatre promocions. De joves a més vells, hi ha en Pasqual Maragall, que pertany al món intel·lectual dels anys 60 pel qual el discriminant polític era la problemàtica social. En Pujol, que és una mica més gran, i el seu discriminant polític era el nacionalisme. I, després, hi ha en Josep Benet que és de la meua edat. Som molt amics. En Benet quan a mi em van enviar a Queralt, diguem-ne desterrat, va venir dos estius seguits a fer-me companyia: en Benet agermana les dues coses. A la generació més gran hi ha en Galí.

En Benet té el mèrit d'haver estat un home que va dir que Catalunya no s'havia acabat.

—*Expliquis més.*

—En Benet amb en Manent i companyia se'n van anar a veure a l'Espriu a fer-li saber que Catalunya no s'havia acabat i que valia la pena que continués escrivint. L'Espriu ja plegava. Aquestes històries no se saben. Aquesta l'he viscuda perquè me'ls vaig trobar pel passeig de Gràcia quan venien de veure a l'Espriu, de dir-li que Catalunya no s'havia acabat. I l'Espriu, que llavors ja tenia angoixa vital perquè se la cultivava, va dir pobra, trista i dissortada pàtria meua em quedaré aquí.

L'Espriu és un gran poeta però dir això del teu propi país ho trobo una mica cagadet. L'Espriu pertanyia a una generació d'universitaris dels

anys 30 que tenien una visió una mica escèptica de Catalunya. També hi havia uns altres que deien que a Catalunya hi sobrava cultura i hi faltaven canons. Quan va venir la guerra aquests intel·lectuals, com eren tan fins, es van quedar aquí i els altres se'n van anar al front.

—*Tornem a en Galí.*

—Jo he respectat sempre en Galí perquè ha tingut sempre una gran talla intel·lectual. En Galí va acabar la guerra de capità d'artilleria i se'n va anar a Mèxic. Allà feia antropologia i se'l quedaren de professor. Llavors amb en Joan Sales i companyia van tornar dient que valia més una rajola muntada aquí que una catedral bastida a l'estranger. Va ser quan va començar l'escoltisme. En Galí no és tan fiera com el pinten. És un bon xicot i no serà mai un polític perquè no ho és. Però estic segur que el contingut doctrinal més profund, políticament parlant, d'en Pujol és d'en Galí.

—*Però vostè és un dels pocs fidels a Galí.*

—Amb en Galí no he tingut fidelitat política, però d'amistat sí.

—*Ara està oblidat.*

—Si ha influït en Pujol ja ha fet el seu fet. ¡Déu-n'hi do! En Pujol ha passat de municipal o de mosso d'esquadra. Ha fet el seu paper. En Galí va donar tota una colla de valors fonamentals a la gent jove com els de jugar-se-la, donar la cara, fer joc net. La base pedagògica per fer això va ser l'escoltisme. Després hi ha una cosa important, la seva visió molt crítica dels defectes dels catalans. La nostra migradesa, el fer el viu. Aquesta cosa que som així per desgràcia i que és Vilaseca i Salou.

—*En Jaume Lorés també era dels seus íntims?*

—Amb en Lorés ens tenim una ferotge amistat. Però hi ha hagut tanta intimitat que llavors es converteix en una

mena de cosa molt curiosa. Ens estimem molt però ens sabem massa les pudors. En Lorés pateix molt l'estripada que hi ha entre el sentiment nacional i el problema social. En Lorés està profundament convençut que cal votar socialistes perquè representen una dimensió social que sinó el país no es faria, i per altre banda li reca pensar que els socialistes no tenen prou marcat l'accent català.

—*En Lorés hagués estat un bon capellà?*

—A Solsona era venerat per tothom. No sé si a Solsona hagués trobat lloc perquè és el país del Tronxo, però tots els tronxos se l'estimaven. Pots estar segura que hagués acabat la carrera beneït, santificat per tothom i estimat per tots. El que passa és que la policia va anar buscant el bisbe Tarancón fins que va aconseguir que el tragués.

—*Del seu exili a Queralt circulen dues versions. Una, que va ser per raons polítiques. L'altra, perquè era molt heterodoxe i, per exemple, quan veia un aprenent de capellà que dubtava li recomanava que se n'anés a casa.*

—Jo vaig entrar de superior al seminari i em cuidava dels nois. Això que dius tu no ho havia fet mai. Mai no vaig dir això. El que passa és que vaig entrar al seminari per una mena de jocs de la vida. Vaig cantar missa sense haver estat mai a un seminari, als trenta-un anys, ja era gran. Com estava malalt estava a l'hospital. A més, pertanyia a una família cristiana i creient però que no era gens clerical.

Tanmateix, ara me n'adono que al seminari tenia una manera de fer molt estranya, que no lligava. Una vegada el bisbe Tarancón em va dir "Es que a vostè mossèn Ballarín li falta allò que dona la formació del seminari". Jo li vaig dir: senyor bisbe d'això en dono gràcies a Déu.

—*La disciplina?*

—No. Una certa contenció, una certa gravetat. Allò, ja m'entens. La diferència que hi ha entre una coca ensucrada i una sense ensucrar. Jo no estic ensucrat. Llavors em va enviar a Queralt i, certament, és un exili. Jeràrquicament sóc el quanta clerical. La mínima quantitat d'energia clerical sóc jo. Menys que jo ja hi ha el sacristà. Hi ha un salt quantitatiu i qualitatiu. Aquestes comparacions amb la física m'encanten.

Sóc el capellà del bisbat que faig més casaments a l'any, però per casar he de tenir permís del rector de Bellver. Per una altra banda, ningú es fixarà com dic missa, ni en els sermons, ni en la gent que rebo a casa. Això és sagrat

—*Així l'exili no va ser polític.*

—No. La veritat s'ha de dir en honor al bisbe Tarancón. Així com traure en Jaume Lorés va tenir connotacions polítiques perquè la poli hi va intervenir. A mi no. Després el que va passar és que em vaig quedar a Queralt i en Tarancón em va dir que no anés a la universitat. En Jaumet i jo havíem fet las Comunitats Cristianes a la universitat. Llavors en Tarancón em va dir que m'estigués quiet.

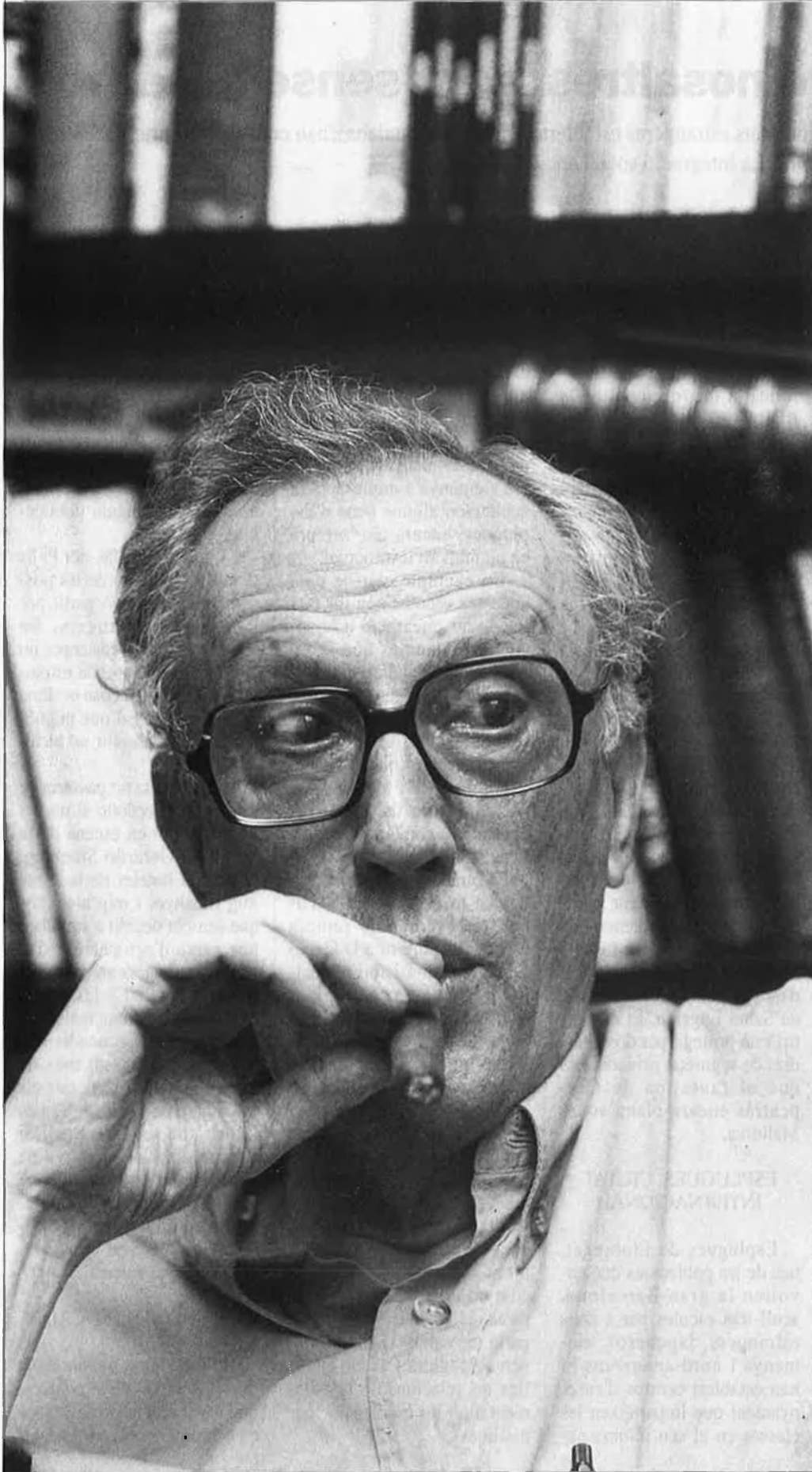
—*A Queralt, sí que n'ha fet de política.*

—Mai.

—*Ha fet pàtria?*

—He fet terra. Fer pàtria és massa solemne. Si no hagués estat capellà hauria fet política. Segur. A aquella gent del temps de la República la política ens cridava i ens sentíem responsables d'un país que teníem a les mans. Quan vaig fer-me capellà vaig saber segur que no en faria perquè si en fas et limites a uns. A més, tenia la sort d'estar a Queralt on no et classifiques.

—*A València ha baixat poc però es té molt bon record de la Ruta Universitària d'Olocau, en la qual vostè*

va participar.

—De València me'n recordo quan van venir en Joan Fuster, l'Eliseu Climent, l'Arcil, en Mira. Tots aquests que ara són importants i llavors eren cadells, en Fuster ja era important. Els vam acompanyar a Ripoll, a Montserrat, a la Gleba. Ells anaven dient que no sortíem de capelles i, els vam explicar que aquí anava així.

Després vaig anar a València perquè la meva mare s'hi passava l'hivern a casa d'una cosina. Jo aprofitava que l'acompanyava per tomar a veure a tota aquella gent. En un bar d'enfront de la universitat, que no me'n recordo com es deia, hi havia el Pele, en Raimon, que estudiava com podia i no tenia una pela. Un dia va agafar la guitarra i ens va cantar *Al Vent*. Aquesta va ser la cançó de la Ruta Universitària d'Olocau. Va ser una ruta molt bonica. M'ho vaig passar molt bé. Sempre m'ha quedat una enyorança d'aquella gent de València. Rèiem molt. A València hi havia una Santa Innocència que aquí s'havia perdut, els partits començaven a fer esclatxes. Després, morta la mare ja no hi he tornat.

—*Sense posar-nos massa transcendents. Com a catalanista, ¿com veu el futur?*

—Jo no sóc catalanista. Jo sóc català. ¡A veure si un francès dirà que és francèsista! Sóc bastant pitjor, tinc una malaltia molt més greu, sóc català. El problema de Catalunya no és que sobrevisqui. Hem demostrat a bastament que som capaços de sobreviure. Potser amb el sistema del roc a la faixa, de prevenir, i qui vulgui peix que es mulli el cul. Però el problema és que hem passat tants anys sense alenar lliurement que el que ens costa és viure. Tenim les mesquineses, les bestieses del poble que no sap viure. Aquí hi ha el mal.

Assumpció Maresme